

—I el principi d'autoritat?
—Bo, per ara. Gràcies.

Europa arran de l'abisme

V

Alemanya ha evolucionat de la força a la força. Rússia ho ha fet de la feblesa a la força. Avui dia el conflicte entre Alemanya i Rússia és la *vedette*. Tots els altres són unes atraccions secundàries.

Aquest estiu la preocupació única d'aquestes dues nacions és armar-se com més de pressa puguin i netejar el camp de les operacions. Avui dia, doncs, tots els afers d'Europa, qualsevulla que sigui llur importància, es desenrotllen en funció d'aquest conflicte primordial a venir.

Quan vindrà el moment, quan es desencadenarà la guerra entre l'exèrcit roig, fort actualment d'un milió d'homes, i l'exèrcit alemany, que a hores d'ara en té mig milió, reduirà a pols fins els darrers vestigis de l'organització actual d'Europa.

Es l'única guerra que apareix com inevitable. És l'única guerra que no gosin negar ni els optimistes més confiats.

Es una guerra de religions. Totes dues religions es basen en l'adoració de l'Estat. El comunisme es manifestà primer. El nacional-socialisme és la revolta «protestant» contra l'ortodòxia comunista. Com tots els conflictes entre creences que es toquen i s'assemblen, aquest és impietós i inhumà fins al capdamunt. Esser nazi a Rússia equival a una sentència de mort. Un comunista a Alemanya arrisca igualment la seva vida.

Moltes nacions d'Europa s'odien, però l'odi que oposa Alemanya i Rússia és una cosa única. És l'únic que s'expressa en discursos oficials pronunciats pels caps i els representants de tots dos països.

Es impossible d'escoltar les remarques d'Adolf Hitler sobre la Unió Soviètica, o les de Maxim Maximovitch Litvinov sobre l'Alemanya nazi, sense quedar impressionat per l'hostilitat profunda i irreconciliable que existeix entre les dues nacions.

Els discursos de pau de Hitler ometen invariablement d'associar la Unió Soviètica a les ofertes pacífiques que fa als altres països. Les respostes de Litvinov acusen cruaement Alemanya de voler preparar la guerra contra la U. R. S. S.

Als ulls del nazi, el comunista és un *Untermensch*, un subhome. Per al comunista, tots els nazis són uns éssers brutals assedegats de sang.

La Unió Soviètica, opinen els alemanys, és un país que cal conquistar i colonitzar en interès de la civilització. Per als comunistes russos, Alemanya és una amenaça constant que ha d'ésser paralitzada o destruïda i tot per a salvaguardar la Unió de Repúbliques Soviètiques.

Aquest conflicte no es dibuixa fins a l'adveniment de Hitler al poder, en gener de 1933. Fins aleshores, la República de Weimar havia mantingut amb els Soviets les relacions més amistoses, oposant Rússia a França, mentre l'exèrcit roig i la Reichswehr treballaven en estreta col·laboració.

A partir d'aquella època, ha fet la seva aparició la lluita entre el comunisme i el nacional-socialisme. Hitler no solament considerava com el seu deure anihilar fins els darrers vestigis del comunisme en el seu país, cosa que s'afanyà a fer, sinó que té la convicció ardent i sincera que és el camió al qual escaurà l'honor d'escombrar el comunisme de la faç de la terra. Des d'aleshores, aquesta lluita acarnissada ha transformat completament la faç d'Europa.

Tot realitzant amb febre llurs programes militars respectius, els dos enemics manobren per a situar-se en postura favorable. Podria ocórrer que llur posició resultés més important que la potència de llurs exèrcits; amb tot, considerem el que són aquests a hores d'ara i el que esdevindran en un pròxim futur.

La Unió Soviètica anuncia actualment una població de 178 milions. Neixen més criatures a Rússia en un any que en tota la resta d'Europa. L'exèrcit pròpiament dit compta amb més d'un milió d'homes. Les seves reserves, constituïdes durant aquests dinou anys de règim comunista, s'elevan a 15 milions.

Des de 1928, data en què fou llançat el primer pla quinquennal, tots els interessos a la Rússia Soviètica han estat subordinats als de la força militar, en vista de la guerra a venir, que, com és sabut, ja havia estat predita per Lenin. En vuit anys, partint de res, la Unió Soviètica ha creat de cap a peus la seva indústria de la defensa nacional. Avui dia és ella qui es fabrica el seu ferro, el seu acer, el seu alumini, els seus tancs, la seva artilleria tant feixuga com lleugera, les seves metralladores, els seus fusells i els camions necessaris per al transport del seu material i de les seves tropes.

Hi ha qui diu que la U. R. S. S. té més tancs que qualsevol altra nació. Els he vist desfilar per la Plaça Roja, batalló darrera batalló, en dotze rengles de profunditat, amb un soroll de tro sobre les llambordes desiguals; tancs amfibis igualment disposats a córrer camp a través o a passar un riu; després, els tancs mitjans; al darrera de tots, uns monstres enormes, cad a gros com una locomotriu, capaç d'esbotzar qualsevol casa.

L'aviació russa passa per una de les primeres del món. Els agregats militars de les

potències estrangeres, en les darreres manobres de l'exèrcit roig prop de Kiev, van veure esbalaitats com damunt llur cap passava a gran velocitat un núvol d'avions, i després, de cop, com tot el cel florí de paraigudes blancs. Es tractava d'un nou mètode de combat. Van baixar tots ensem. Amb ells aterrà un batalló sencer, complet, amb metralladores, municions, tot el material necessari, fins tancs lleugers, darrera

Desfilada de tancs amfibis per la Plaça Roja

les línies enemigues. Els tancs eren transportats entre les rodes dels aparells gegants de bombardeig de l'exèrcit roig; un cop van haver deixat anar els tancs, els avions rempenien el vol. Un dels agregats va fer notar que un sol atac semblant durant la gran guerra hauria pogut tenir conseqüències decisives sobre el resultat d'aquesta.

L'ambició de la Unió Soviètica és de fer-se absolutament independent dels altres països pel que es refereix a proveïments de guerra. I es pot afirmar que aquest programa està en bona via de realització. Els seus centres de fabricació, al fons de la Rússia del centre, estan a recer dels bombardeigs enemics. Ja ara, la Unió Soviètica, tallada del món exterior, podria combatre i resistir.

La seva reserva d'or ha passat de zero en 1921 a 12,000 milions de francs; en aquest aspecte ocupa el quart lloc entre les potències, i posseeix dues vegades menys d'or només que Anglaterra. El seu punt més feble és el dels transports i de les carreteres. Solament fins 1937 les carreteres estratègiques russes cap al front oest estaran en tan bon estat com en 1914.

Alemanya compta amb 68 milions d'habitants a l'interior de les seves fronteres, o sigui dos milions menys que en 1914. Des de març de l'any passat que s'està organitzant el nou exèrcit de 560,000 homes, 36 divisions. Els seus quadros no estan encara complets, actualment; com a mesura temporal, s'hi han incorporat els batallons de treball, la policia armada, els S. S., la guàrdia hitleriana. Es pot evaluar la puixança militar alemanya en 800,000 homes, però no està enterament entrenada ni coordinada.

En agost de 1914, Alemanya posà en campanya 4 milions d'homes; en novembre del mateix any, aquesta xifra passava a 8 milions. En el curs de la guerra, 13.250.000 alemanys serviren sota les banderes. El seu problema més important actualment és entrenar les seves reserves. S'estima que el seu exèrcit permanent de 500,000 homes es-

tarà del tot a punt l'estiu de 1937. Els observadors militars dels països neutrals calculen que en 1940 les seves reserves s'elevaran a 5 milions d'homes, formats sia en l'exèrcit regular, sia en organitzacions paral·leles, com els batallons de treball.

Els alemanys, naturalment, no podran mai arrangerar tants homes com els russos. Però tots els qui han observat els dos exèrcits saben que la superioritat dels alemanys en matèria d'organització, de disciplina, d'equip i de mitjans tècnics és indiscutible. A més a més, Alemanya té en favor seu, en certa manera, una tradició militar i guerrera que els russos no tenen. Quan l'exèrcit alemany estigui definitivament posat a punt, constituirà un instrument militar gairebé sense igual al món.

Els alemanys són mestres en matèria de transport i de proveïment. L'ambició de l'aviació alemanya, sota la direcció enèrgica i entusiasta del general Goering, és de poder-se mesurar amb igualtat amb les forces aèries combinades dels adversaris eventuals. Es creu que Alemanya posseeix pels volts de 2,000 avions, i que té 25,000 pilots en curs d'entrenament. La Unió Soviètica probablement en té més.

Però la producció alemanya, que donava feina a 7,000 obrers en l'època en què Hitler arribà al poder, n'ocupa actualment 25 mil, i el seu ritme s'accelera sense parar. Alemanya podria molt bé haver doblat els seus efectius aeris l'estiu de l'any que ve.

La moral de l'exèrcit alemany és magnífica. Es pot dir sense por d'equivocar-se que la de l'exèrcit roig s'hi pot comparar. Tots dos pobles són fanàtics, religiosament convençuts de la justícia de la causa que defensen. Cada un acolliria amb alegria la probabilitat de «defensar-se» contra el seu adversari.

Però ni Alemanya ni la Unió Soviètica encara no estan a punt de fer la guerra. Cada país, sobre la base del seu dipòsit d'homes, del seu entrenament militar, del seu material, dels seus proveïments, i per damunt de tot de la seva posició política nacional i internacional, pot preveure una època en què estarà perfectament preparat per a fer la guerra.

Abans que arribi aquest dia, cal que el terreny estigui preparat. Cal identificar els enemics a venir i, si es possible, paralitzar-los, aïllar-los. Cal fer-se aliats, i organitzar-los. Com pren posició Europa entre aquests dos gegants?

H. R. KNICKERBOCKER

(Acabarà la setmana vinent)

(Copyright Opera Mundi)

A la pàg. 2 :

Arabs, jueus i anglesos. Els PROTAGONISTES DEL DRAMA DE PALESTINA, per J. G.

A la pàg. 3.

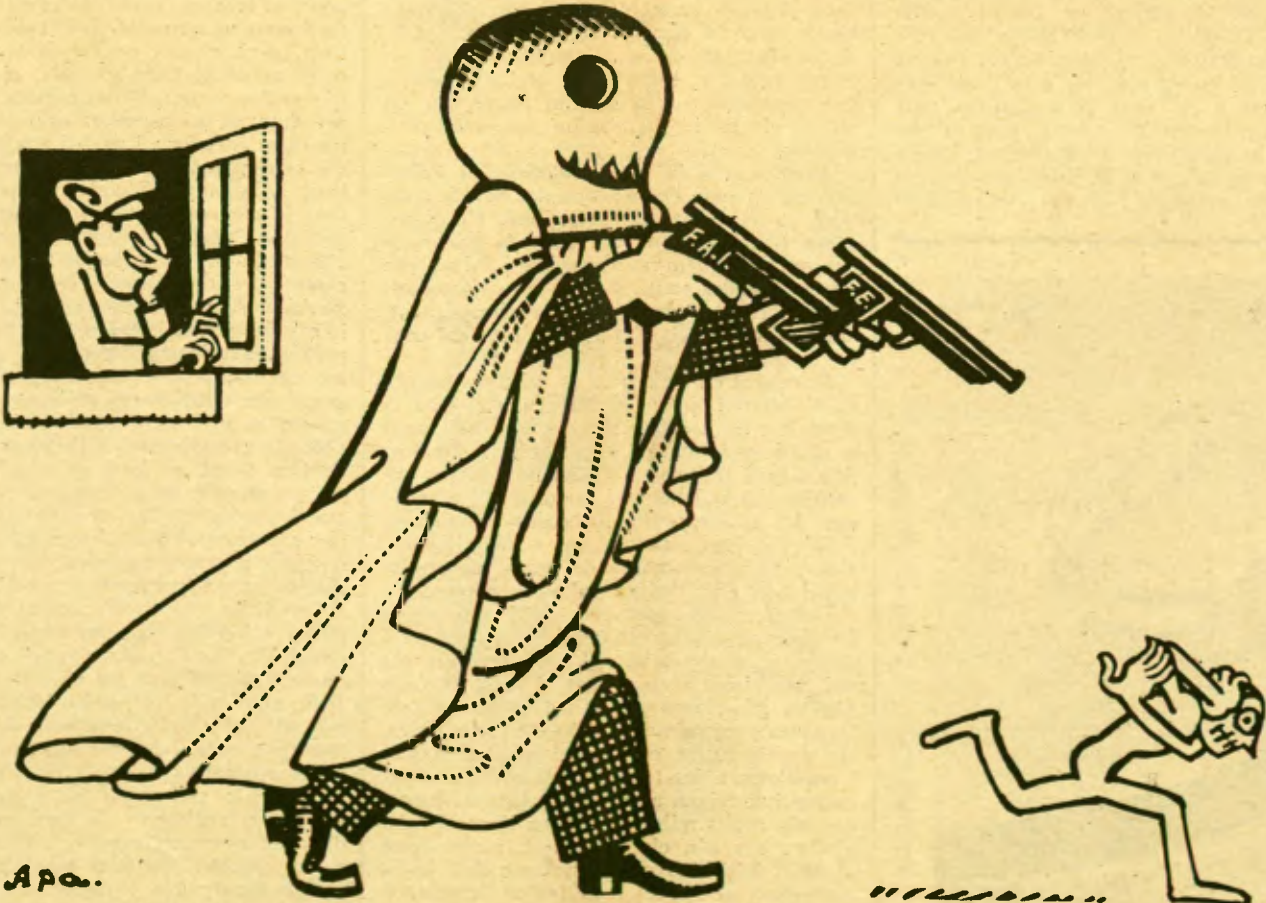
Un plantejament agre : El PROBLEMA DE DANZIG, per Miquel Capdevila.

A la pàg. 4 :

D'una enciclica sobre el cinema. HIGIENE CINEMATOGRAFICA, per Jeroni Moragues.

A la pàg. 7 :

L'AFER DEL PREMI NONELL, per just Cabot.

AIXÒ ÉS UNA OLLA

MIRADOR INDISCRET

Incident internacional

Amb motiu de la preparació de l'Olimpiada Popular, el ministre francès dels Esports i Lleures, senyor Léo Lagrange, va invitar el president Companys a traslladar-se a París en avió. En saber-ho el seu col·lega, el ministre de l'Aire senyor Pierre Cot, va anunciar que ell mateix, al front d'una esquadreta d'avions, aniria a esperar el president de Catalunya a 100 quilòmetres de París. Un regiment reteria honors militars en aterrar a Le Bourget.

Però... però l'ambaixador Cárdenas té bons observadors. I encara no s'havia formalitzat la invitació que al ministeri d'Estat, a Madrid, rebien un cop de telèfon demanant «instruccions».

Des de la presidència del Consell de ministres es va demanar a la Generalitat què dimoni era tot allò!

Total res. Un conflicte internacional que es va evitar.

Rovira i Virgili, aviador

Entre els diputats catalans triats per anar a París a posar-se d'acord amb els representants de l'Olimpiada a França, hi ha el senyor Rovira i Virgili.

—Voleu dir—varen preguntar al senyor Companys—que no tindrà por de viatjar en avió?

—Ell rai—féu el president—que «no la sentirà».

La venjança de la muller

Entre els organitzadors de l'Olimpiada figura l'inquietíssim Jaume Miravittles. L'activitat política, social i esportiva d'En Met ha arribat a un tal paroxisme, que la seva muller—una parisienca que no acaba d'oblidar *le charme* dels bulevards—es queixa continuament als seus amics.

Fa pocs dies, però, va trobar una venjança original. Va llegir l'incident del diputat asturià Amador Fernández, que empiat per les reclamacions de la gent, va esquinçar el carnet de diputat i va anunciar que es retirava a la vida privada.

Quan En Miravittles va arribar a l'hora de dinar a casa seva, va veure el retall de l'acta enganyat en lloc visible del menjador.

Era el testimoni mut d'una terrible acusació!

L'Olimpiada Popular en marxa

Suposem assabentat el lector dels preparatius que s'estan fent per la celebració de l'Olimpiada Popular. Però estem segurs que ignora els detalls de la magna lluita que hi ha entaulada entre els organitzadors i el conseller de Finances senyor Martí Esteve, enemic públic número 1 dels organitzadors.

Allò que l'òrgan lerrouxista en diu *escàndalo de la Olimpiada Popular* no és altra cosa que una lluita diària entre organitzadors i conseller de Finances per veure si aconsegueixen, de vegades... cinc-centes pessetes.

Entre els organitzadors figura un jueu hongarès (ep, no es tracta de Bela Kun!) que es mostra una mica decebut per les qualitats crematístiques dels nostres polítics.

—*Quel pays, mon cher!*—deia fa pocs dies—. *Il faudrait une révolution de palais pour obtenir une subvention!*

Eufòria

No hi ha pensió ni fondeta que aquests dies no hagi rebut la visita d'uns comissionats de l'Olimpiada Popular demanant que es reservin habitacions, però, en general, la resposta ha estat aquesta:

—Impossible, ja tenim ple!

Un comissionat, baixant l'escala d'un hotel de tercer ordre, exclamà:

—No hi haurà més remei que fer construir uns quants milers de barraques, encara que rabii Joan Sacs!

El truc d'aturar el rellotge

Hom recorda que un dels procediments clàssics del caciquisme per a guanyar eleccions és aturar el rellotge dels col·legis electorals. Així, a les sis de la tarda, encara voten les rodes, i les agulles marquen les quatre menys cinc minuts.

Aquest truc, encara que d'una manera diferent, fou ressuscitat dimarts de la setmana passada al Parlament de Catalunya.

Hi havia sessió nocturna per tal de deixar aprovats els pressupostos per al segon semestre de 1936, que, legalment, havien de quedar aprovats abans del dia primer de juliol, data en la qual entraven en vigència.

Però com que a les onze de la nit del dimarts dia 30 de juny encara mancaven partides per discutir, es va trobar la fórmula (que els mal intencionats atribueixen al senyor Casanovas) d'aturar el rellotge a les dotze menys cinc minuts.

Així es pogué fer l'aprovació d'una manera legal, i el senyor Vallès i Pujals, a quarts de dues de la matinada, pogué permetre's el luxe de dir, en una de les seves intervencions:

—I no m'estenc més perquè són les dotze menys cinc minuts, i cal deixar aprovats els pressupostos abans de les dotze...

Ja feia estona

A la tribuna de la premsa, un informador facciós va demanar, en aquell mateix moment, a un veí de seient:

—Vols dir que ja són les dotze menys cinc minuts?

I l'altre, consultant el seu rellotge:

—Ja ho crec! Des de fa més d'una hora!

Hora oficial i hora de treball

El problema sorgí a l'hora d'abonar als taquígrafs del Parlament el seu treball.

Perquè els taquígrafs cobren segons el temps que treballen, i tenen uns torns de deu minuts cada hora. Es a dir que un pren els discursos de les 6 a les 6 i 10 minuts, de les 7 a les 7 i 10 i així successivament, un altre els discursos de les 6 i 10 a les 6 i 20, de les 7 i 10 a les 7 i 20, etc.

Naturalment, calgué abonar als taquígrafs el treball fet des de les dotze de la nit en amunt, i no sabem quina fórmula burocràtica s'hauran empecat per satisfer a un funcionari un treball realitzat al Parlament en una hora en què, oficialment, aquest havia finit les seves deliberacions...

Del gènere salvatge

Ja és sabut que algun salvatge ha fet un tall a la cuixa de la dona del cèlebre quadro de Pere Pruna, *El vi de Kios*, vandalisme del qual són responsables —moralment si no materialment— les *sabandijas* que es dediquen a les fulles clandestines i a fer safareig de despistats.

Però en la mateixa exposició hi ha un altre quadro que també ha estat víctima d'un altre atropell, per bé que no tan greu: un de R. Calsina, representant un infant, al qual li ha crescut un ufanós bigotí.

Tot plegat, índici de la poca vigilància als Salons, com de sobres ha pogut comprovar tothom que els hagi visitat.

La facècia incompleta

El Be Negre, arran de l'afer Pruna —que contribuï poderosament a fer públic— en el seu número de la setmana passada seguia la facècia simulant unes cartes de diversos escriptors esverats davant el precedent que hi hagués algú que renunciés als guanys proporcionats per un plagí un cop aquest descobert. Els autors dels quals es simulaven cartes eren: Gastó A. Mantua, Lluís Elias, Francesc Preses, Enric Casanovas i Salvador Bonavia.

—Falta la carta millor—es comentava en una tertúlia—, la de Josep Maria Planes, director d'*El Be*.

La condemna inicial

El fall absolutori dels processats pels successos de Poble de Claramunt despertà la indignació de molts esquerrans.

—Ja ho veieu—deien alguns—, es produeix el fet, les autoritats condemnen el crim...

—Sí—interrompé un altre—, les autoritats condemnen el crim, i els jutges absolen els autors...

Solidaritat

En una camiseria del Passeig de Gràcia, la dependència, amb gran unanimitat, secundà el moviment vaguístic. Només l'encarregat quedà al peu del canó.

Com que no hi havia feina, l'home es passava les hores a les portes de l'establiment parlant amb el veí del costat o bé comentant les incidències de la vaga amb un amic ocasional.

Un d'aquells dies, un transeünt, després de mirar atentament, a través de la ballesa que cobria l'aparador, els gèneres que s'hi exposaven, preguntà a l'encarregat:

—Que em faria el favor de donar-me aquella corbata d'allà baix?

—Miri—contestà l'ahudit amb evident mal humor—, ni puc ni el vull servir. Primer, perquè no li podria tornar el canvi, i segon perquè no vull fer d'esquirol!...

Quan els comunistes fan de governamentals

Tothom s'ha adonat que els comunistes, ben catequitzats per Moscou, fan una política de gran prudència. Però el cas següent sembla una mica ultrancer.

Ens trobem a la conselleria de Finances. Entra el diputat comunista senyor Miquel Valdés, acompanyat del seu factòtum Hilari Arlandis. Vénen a demanar no sabem què sobre divises. Els rep l'escriptor Armand Obiols, que cansat de llegir Shelley i novel·les policiaques, s'ha lliurat a l'acció política. Naturalment, el Front popular ha permès que Armand Obiols, burgès sabadellenc, hagi parlat en mitjans al costat de Miquel Valdés, comunista.

—Com va tot això? Què feu els comunistes?

—Home, no me'n parlo. Estem molt preocupats. Aquests desordres, aquestes vagues! No pot ésser això. Figureu-vos ara els obrers de la construcció...

—Tot s'arranjarà—fa tot modest l'Obiols.

—No, no, no pot ésser. S'ha de posar remei. O si no arribarem al caos. Els obrers s'han de fer càrrec...

El conseller va interrompre, amb la seva presència, la conversa.

—Em sembla que si dura una estona més, m'afilio al Partit Comunista—deia l'Obiols tot comentant la singular conversa.

Política i amor

En un saló barceloní, molt concorregut per aristòcrates, escriptors i alta burgesia, es parlava, un dia, de política i d'amor.

Un *ci-devant* vicomte, curiós d'art i literatura—una mica esnob—, explicava les seves *liaisons* i *rendez-vous* a Londres i París i exposava la seva teoria de l'amor a una senyoreta, que l'escoltava distretament.

La conversa canvià. Es parlà de política. Es criticà una mica durament el senyor Manuel Azana i la senyoreta en qüestió sortí a defensar-lo.

—Senyoreta—va dir el vicomte—, és massa jove per parlar de política.

—Vicomte—li va respondre ella—, és massa vell per parlar d'amor.

La conversa va seguir, una mica desproveïda d'interès.

Agredeu

Diumenge anaren a Sitges en tren especial, 1.500 veïns cooperativistes de Torredembarra, o sigui més de la meitat del cens, però en posar els peus a la vila blanca, s'esveraren de tal manera, que fins arribaren a pensar que havien baixat en un altre poblé: pels carrers hi havia nombroses parelles de guàrdies d'assalt amb tercerola.

L'esverament es convertí, al cap de pocs minuts, en una mena de satisfacció, perquè un dels que dirigia l'expedició féu córrer que l'Ajuntament de Sitges, donades les proporcions de l'excursió, havia volgut garantir l'ordre:

—Ja ho veieu si en té d'importància la cooperació!—acabà dient.

Pressentiment

Amb tot, els excursionistes no trigaren gaire a saber la veritat de la presència de la força armada: l'amenaça dels cambrers de la capital d'incantar-se dels serveis dels cafès i societats recreatives prestats per cambrers locals, dits diumengers, perquè els dies de feina piquen sabates o fan de recader. Una cooperativista ho comprengué de seguida:

—Res; qui vol lluir ha de patir! A la Torre encara trigarem uns quants anys a haver de suportar aquests luxes; però ja arribarà un dia o altre, ja, perquè cada estiu ens vénen més forasters!

Els primers passos

En una Biblioteca Popular recentment inaugurada, un lector demanà a la bibliotecària una obra de Trinitat Catusas.

La funcionària, tot mossegant el llapis, advertí:

—Em sembla que d'aquesta senyora no tenim res!

Antisemitisme?

Els habituals viatgers del tramvia 58 constaten cada dia el nombre crescut d'israelites que viuen pels barris de Sant Gervasi, Sarrià, etc. Potser com a primera reacció d'antisemitisme han batejat aquella línia amb un nom escaient: «Palestina-Express».

El que pot la gana

A Sevilla, uns pobres sense treball, famolencs, entraren en un *cortijo*, s'apoderaren d'un toro de *lidia* i, abraçant-s'hi com feres, el mataren i se'l menjaren.

En un casino taurí es comentava aquest fet, i un matador assegurà que tractant-se d'un brau de *lidia*, era impossible que aquells homes haguessin pogut apoderar-se'n i matar-lo.

—A mena—afegí—que no fuera er toro «Civílm»...

Els protagonistes del drama de Palestina

Des de fa uns quants anys que ja ens havíem acostumat a aquest periòdic conflicte que té lloc a la Palestina, el desenrotllament del qual s'ha agreujat de tal manera, que no sols té el caire d'esdevenir motiu de seriosa preocupació per al govern britànic, sinó que adhuc ha adquirit prou importància per atraure l'angoixosa atenció de l'espectador mundial.

Des d'un punt de vista general, coneixem,

anava a desfermar-se el de 1931. Llavors, l'abast del conflicte era el mateix que el d'avui, si els esdeveniments no l'agreugen, com sembla. Per això, tot quant digui pot ésser considerat com d'actualitat.

Palestina és un país erm en la seva major part. D'un costat la costa, en les tres quarts parts desèrtica, un immens sorral; d'altre, una espina muntanyosa, sense arbres, que el travessa de dalt a baix, i, per últim,

la vall del Jordà, que es continua per un gran desert que voreja la Mar Morta. Indrets conreables, pocs; els sionistes, però, han aconseguit transformar en jardins tot el coster des de Jaffa a Haifa i en paradís la plana d'Edrelon, entre la Samària i la Galilea. Rius, cap, excepció feta del Jordà que frontereja el país. Pluges, ben poques; sols alguna que altra durant l'hivern, i quasi sempre torrencials. No s'hi coneix ni la primavera ni la tardor; allà, de manera brusca es passa dels rigors d'un hivern excessivament fred a les calor més fortes encara de l'estiu.

Comerç, petit; indústria, nulla; agricultura, la més indispensable, sempre insuficient en els terrenys àrabs, i els jardins de tarongers creats pels sionistes; ramaderia, la pròpia dels països considerats nòmades en terrenys sense verd. Comunicacions: un tren tortuga que surt una o dues vegades al dia de Al-kàntara, a les vores del Canal de Suez, i que arriba al cap de vint i tantes hores després d'haver recorregut amb moltes fatigues un parell de centenars de quilòmetres. Carreteres, magnífiques; la vida de Palestina es descabdlla a través de la carretera i per mitjà del motor d'explosió. Ciutats importants: les dues Jerusalem—la vella, la que viu del turisme i la religiositat mundial, i la nova, la sionista, la que no té altra raó d'ésser que la d'haver volgut fer una capital jueva junt a la capital del país—; Jaffa, el port de Jerusalem i de la Palestina entera; Tel-Aviv, la ciutat sionista per excel·lència, cent per cent jueva, que sols

L'altre, el sionista, és un element d'importació. Arribà a la Palestina per pròpia voluntat, conduït per un nacionalisme fanàtic, o bé obligat en fer-se-li impossible la vida en el seu país vernacle. La major part d'ells són originaris de Rússia, Polònia i Alemanya. La quasi totalitat són gent jove, ardida, educada a la universitat i en l'esport. Molts d'ells, de remuneradora professió liberal, no han dubtat a fer-se camperols; de

respectant i essent respectat pel mahometà. Menysprea el jueu ortodox, i el seu antagonista és el sionista, no sols per la seva irreligiositat, sinó pel seu irreductible nacionalisme. El triomf del sionista seria la pèrdua de tota la influència de què gaudia prop dels Sants Indrets davant el món cristià. Per enfonsar el sionista s'aliaria amb el diable, com s'alia amb qui sigui per enfonsar la secta o ordre que li fa competència.

Manifestació musulmana davant les portes del Sant Sepulcre

o creiem conèixer, els motius d'aquest conflicte, el desenrotllament del qual anem seguint amb les noves que donen les agències informatives periodístiques, però també cal dir que el que més sovint s'ignora és, no solament l'escenari, sinó també els prota-

Una fotografia d'ahir que pot servir avui

gonistes i adhuc l'argument d'això que pren caire d'esdevenir una veritable tragèdia.

Això és el que voldria explicar. Un llarg sojorn, de moltes mesades, en aquella terra, durant el qual vaig estar obligat de viure amb els més irreductibles àrabs muntanyencs del país—aquells que, segons les noves dels diaris, han entrat ja en franca lluita amb les tropes angleses—, i amb tribus beduïnes, nòmades per tot l'Orient, una ferma amistat que m'unia amb prestigiosos joves sionistes, com també una amical relació sostinguda amb l'oficialitat anglesa de guarnició permanent a Naplusa, a la Samària, ho considero prou perquè avui pugui escriure sobre un conflicte la solució del qual considero difícilíssima i els seus protagonistes vaig conèixer a bastament alhora que m'adonava de la magnitud del problema irresoluble. Allà hi vaig anar molt ben poc després del pogrom de 1928, i hi era encara quan

viu del comerç interurbà i que és jove d'una quinzena d'anys, i Haifa, port la importància del qual els anglesos han desenrotllat i fomentat en aquests darrers temps.

La resta són ciutats que serveixen el seu tipisme, però que encara dormen un son tenebrari, i petits nuclis rurals escampats ací i allà en terrenys més o menys muntanyosos, però quasi sempre èxors.

Aquest és el país de Palestina, interessant pel que representen els seus Sants Llocs—cristians, jueus i musulmans—i pels records que el seu nom evoca, per la importància que en aquests darrers anys li han donat els anglesos en no sentir-se segurs en terres egípcies, i pel caire que prenen els esdeveniments, els quals fan tèmber que no siguin els predecessors d'un despertar panislàmic.

Anem ara a la seva població. La Palestina és un país l'estadística demogràfica del qual es fa a base de religions. Cristians, jueus i mahometans són els més principals conjunts, diguem-ne etnogràfics, d'aquella tantes vegades santa terra, als quals corresponen, respectivament i aproximadament, cinc, trenta-cinc i seixanta per cent del cens de la població.

El migrat cinc per cent de cristians encara és divisionari, ja que cal incloure-hi tota la diversitat de sectes cristianes que han anat a agrupar-se, sense harmonitzar, a l'entorn dels Sants Indrets; i d'elles no són pas els catòlics els qui són en majoria. El componen les diferents i nombroses comunitats religioses, junt amb els seus satèl·lits i paràsits, i un cert nombre de gentes, llevantsins quasi tots ells, dedicats al petit comerç.

Del trenta-cinc per cent de jueus, s'han de distingir els pròpiament jueus, els ortodoxos, dels sionistes. Els primers són els qui han viscut secularment al país, dins els ghettos miseriosos que es troben al recés de les ciutats musulmanes. Són els jueus típics, els de l'esquena corbada, barba patriarcal i papillotes a les temples; es copen amb el caftan i vesteixen a l'oriental. Aquests jueus, que són molts milers, viuen en l'oració i del plorar; ells són els qui van a exclamar-se al Mur dels Plans per encàrrec dels jueus escampats arreu del món (sabut és que en tota llar jueva hi ha una guardiola en la qual, en tota festa familiar, es dipositen quantitats per a aquesta finalitat).

Aplec nacionalista musulmà a Jerusalem

dia, conrearan la ingrata terra palestina, de nit llegiran Kant i discutiran Freud. No creuen ni en Jehovà ni en Moisés, ni en el *Talmud* ni en la *Thora*. Respecten la tradició, però interiorment es riuen de tot. Irreligiosos de soca i arrel, només tenen un déu: la nació jueva. Van amb la testa nua, i vesteixen pantalon curt i camisa dantonesca; les dones van amb els cabells molt curts i no porten ni mitges ni quasi cap altra peça de roba femenina: una brusa, una culota i una faldilla curta. Quasi tots són poliglotes, però entre ells parlen sempre la llengua hebrea ressuscitada per un dels seus apòstols, Herzi. Viuen a la nova Jerusalem, que ells han fet, i a Tel-Aviv, que han creat en un sorral, o bé estan disseminats en una munió de colònies agrícoles en algunes de les quals està implantat el comunisme integral, adhuc amb l'amor lliure. El sionisme és un cas ben especial. Es la ferrenya voluntat d'un poble que vol refer la seva vida i que, per arribar al que desitja, està disposat al tot pel tot. I això ja és prou per a dir d'ell en un exclusiu article.

El mahometà és el qui dona el contingut més gran de la població de Palestina. Naturalment, és l'àrab. Però també entre els àrabs cal fer una distinció. Hi ha l'àrab pròpiament dit, el qui forma la gran massa del poble, el qui, sedentari o nòmada, no ha sentit gens la influència de l'europeisme. Viu i vesteix com en els temps bíblics, i aquell que voldrà distingir-se vestirà mig a l'oriental i mig a l'occidental (l'americana per damunt el *galabieh*). És ignorant i fanàtic, però també és brau i coratjós; l'atavisme de l'avantpassat bandoler està sempre a punt de revirar en ell. No pot anar sense un punyal, i un fusell el fa delirar. Malviu del petit comerç, de l'agricultura o el pasturatge. Té les virtuts i els defectes de tot oriental, però, a la fi, viu en pau i harmonia amb aquell que li dona a guanyar el pa, amb tal que aquest sàpiga respectar els seus costums i les seves coses. Viu pertot, i forma el més gran contingent del cens de la població, exceptuant Tel-Aviv, naturalment. Però Jaffa, que tangencia la ciutat jueva, és musulmana en un noranta per cent.

L'altra mena d'àrab és l'effendi. És l'àrab europeïtzat, el culte—diguem-ho així—, educat generalment en les escoles dirigides per religiosos francesos. L'effendi és el nacionalista a ultrança, i, consegüentment, el promotor de tots els conflictes que tenen lloc a Orient. Per tant, és el més perillós i el qui, a Palestina, es troba directament enfrontat al sionista. Vesteix a l'europea, però conserva el *tarbuix*, aquell casquet cilíndric vermell com una rosella. L'effendi és nacionalista, però el seu nacionalisme és rabiosament xenòfob. Odia l'anglès, el dominador, que en les seves colònies esguarda l'indígena per damunt les espalles considerant-lo com a ésser inferior; i amb l'anglès, odia tots els estrangers, és a dir els europeus. I a l'odi acompanya l'enveja. Es per a ell que vol els càrrecs polítics i administratius del país que l'anglès té distribuïts entre els seus. Palestina per als palestins, que vol dir els càrrecs per a nosaltres. Però també l'effendi, xenòfob rabios, menysprea el seu germà, l'àrab del poble, l'ignorant, el famèlic i l'espellat. Precisament per això, perquè és el seu germà, perquè essent ambdós els indígenes són considerats iguals per l'anglès que no sap o no vol fer-ne distinció. L'àrab, el poble, en canvi admira l'effendi per la seva cultura. I ell, el fort, el més fort de tots, s'hi dona per enter, com és de consuetud que la força es doni a la intel·ligència. Es per això que l'effendi, una infima minoria, dirigeix la gran massa àrab des de les grans ciutats on exclusivament resideix.

Per últim, cal dir d'un altre grup que, en terres colonials, cal considerar també com etnogràfic. És l'anglès, el qual sap fer-se un home nacional amb un pavelló de la Union Jack, sigui a la longitud o latitud que sigui, sota el qual s'isola de tothom. Una molt petita *élite* ocupa els més alts càrrecs polítics i administratius del país on viu, i aquesta petita *élite* està prou sostinguda per uns molts pocs regiments de gent escollida, ben distribuïts estratègicament, amb els indispensables avions i camions blindats.

Aquests són els protagonistes de la lluita que s'està descabdellant a Palestina. Anem a veure les relacions travades entre ells.

El cristià, una insignificant minoria, viu

El jueu ortodox viu menyspreat de tots, però també en pau amb tots. El seu odi és envers el seu germà, el sionista. El triomf del sionisme, tan irreligiós, li representaria haver-se d'afaitar les barbes i tallar-se les papillotes i, sobretot, conrear la terra. I és molt més còmode viure amb la sola obligació de gemenar als peus d'una paret.

El sionista va contra tots els qui s'oposen a les seves ànsies nacionalistes. Cristians o àrabs, pocs o molts, contra tots arremet violentament amb tal d'arribar a constituir la nació jueva.

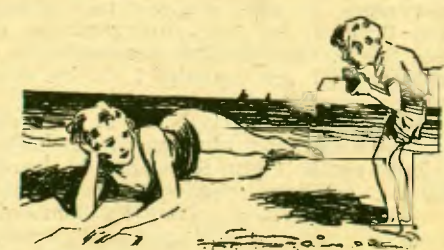
L'autor entre àrabs de les muntanyes samaritanes

L'àrab no té malvolença a ningú. Ell vol viure menys miserablement del que viu. Cristians o jueus, a tots respecta per igual. Però es sent esperonat per l'effendi i menysprea pel sionista, el qual fa sempre sentir la seva condició d'home universitari. I el seu esperit batallador, forçat per uns i altres, el llança a l'aventura, i s'hi abandona.

Al marge de tots els antagonismes, l'anglès es limita a la seva tradicional tàctica d'enfrontar els dos principals adversaris i de practicar indistintament l'anomenada política de la balança, i la més característicament anglesa de «la tassa de te» quan la complicació del conflicte pren proporcions fora de mida. Aquesta vegada, però, el problema li és vital. L'anglès ha trobat a Palestina el seu punt de suport en la Mediterrània; Haifa és el port natural, i n'ha fet la seva base naval, la garita que no sols li serveix per a poder ben vigilar l'entrada del Canal de Suez, sinó aquella amb què pot dominar tota la conca mediterrània llewantina; és allà on hi ha fet desembocar la *pipe line* que porta el petroli de l'Irak, amb el qual proveeix la seva esquadra. Encara més, Palestina, estretament lligada a Transjordània, Irak, Pèrsia i Afganistan—nacions més o menys obligades o influenciades d'Anglaterra—, és l'entrada del camí terrestre envers les Índies. I Transjordània, Irak, Pèrsia i Afganistan són nacions totalment musulmanes, com ho són Egipte, Aràbia i Síria, països veïns de Palestina.

El problema queda per exposar. He cregut convenient presentar de primer els actors del drama en l'escenari, abans d'explicar-ne l'argument i de dir dels qui, entre bastidors, estiren els fils d'aquests marionetes, car, fet i fet, aquests són els veritables protagonistes del conflicte.

J. G.

—No malgastis més pel·lícula fent-me tanques fotos.

—Es que a l'hotel hi ha senyors que em donen un xilling de cada una.

(The Humorist, Londres)

NOVES EXPRESSIONS
DE BELLESA CREADES PER
LE COULTRE
I PRESENTADES PER
J. ROCA

EL TEATRE

TEATRE LLEGIT

“Bodas de sangre”

Les obres dramàtiques han d'ésser pensades i escrites per a la representació teatral. Només l'escena els pot donar l'accent i la vida que necessiten. Per això Max Aub ha titulat *teatre incomplet* aquell que s'ofega en el llibre sense aconseguir la seva interpretació escènica. En el teatre, la literatura és un mitjà per a realitzar un fi. Un fi potser purament mecànic que anomenem acció, o sigui, el conjunt de moviments, de jocs de figures i d'efectes, el sentit psicològic dels quals va a projectar-se directament en el públic. Així el públic és sempre el principal protagonista de tota obra teatral, que mai no pot ésser oblidat. Si les temptatives de teatre avantguardista han fracassat, si han anat a parar a una via morta, ha estat precisament a causa d'aquest oblit. Malgrat tot, però, el teatre és literatura. I la lectura de les obres de teatre ha d'ésser el complement de llur representació, puix que l'art dramàtic no ha d'ésser un joc de prestidigitació que produeixi per sorpresa l'emoació dels sentits, sinó una cosa més profunda i duradora que comogui i a la vegada interressi el pensament. Només aquelles obres dramàtiques que resisteixen la prova de la lectura tenen la qualitat necessària per a ésser considerades obres d'art.

La revista *Cruz y Raya* (Ediciones del Arbol) acaba de publicar el llibre *Bodas de Sangre*, de Federico García Lorca. La lectura d'aquesta tragèdia, ben coneguda entre nosaltres, reafirma i aviva el record de la seva representació i la fa novament actual, amb un augment d'intensitat i d'emoació. Alliberats de la coacció de la sorpresa i de la plàstica, podem assaborir més lentament la seva sensualitat dramàtica i les imatges precises en les quals els ulls del poeta juguen amb la gràcia penetrant de la llum del folklore andalús.

García Lorca, atret sempre pel teatre d'una manera singular, sembla gravitar ja decididament vers el camp dramàtic. Els seus primers assaigs teatrals responen a l'esperit de la seva primera època del *Libro de Poemas*. *Mariana Pineda* és ja una estampa romàntica amb fons popular, transposada amb un finíssim esperit irònic. *La zapatera prodigiosa* i *Amores de Don Perlimpin* com *Belisa en su jardín*, de caràcter guinyolesc, corresponen al moment líric que inspirà el seu llibre *Canciones*. La seva darrera etapa, fins avui, és la de *Bodas de Sangre* i *Yerma*, poemes tràgics de fons rural primitiu, en els quals la senzillesa de lírica clàssica accentua la forta emoció poètica. Aquestes tragèdies s'emparren directament amb el *Romancero Gitano* i amb alguns poemes esparsos dels darrers anys. Amb elles es defineixen els contorns d'un gran poeta dramàtic, plenament format, amb una personalitat que és segurament la més important del teatre espanyol contemporani. *Doña Rosita la soltera*, estrenada a Barcelona, representa, al meu entendre, un retrocés — o una diversió — cap a l'època de *Canciones*.

Recordar breument els simples elements que componen *Bodas de Sangre*, tragèdia esquemàtica, que amb personatges primaris i una acció despullada de tot enfarfec inútil, aconsegueix una forta emoció humana. Crec que *Bodas de Sangre* és, avui per avui, la més bella i pura realització de teatre poètic que devem a Lorca, malgrat l'èxit i l'elevada qualitat de *Yerma*. Obra trágica per excel·lència, de pura entranya dramàtica, nua, bategant, lliure de retòrica, veritable tragèdia popular que representa en els nostres dies allò que degué ésser la tragèdia per al poble grec. En *Bodas de Sangre*, convergeixen l'ànima antiga i l'ànima moderna; es fonen la tragèdia grega i el misteri medieval.

Els personatges d'aquesta tragèdia rural apareixen designats simplement com la Mare, el Nuvi, la Núvia. Solament d'un d'ells — Leonardo — se'n diu el nom propi. Són figures que, com remarca Ignasi Agustí en comentar l'estrena de *Bodas de Sangre* a la nostra ciutat, aconsegueixen categoria de símbols, sense perdre mai, però, llur valor profundament humà. L'acció passa en un poblet andalús sense determinació geogràfica precisa. Perfiles de terra feréstega i roja, alguna blancor llunyana de neu i vagues al·lusions al mar i a la costa. La Mare viu retirada a casa seva, amb un dol, pregó i contingut, d'ença que el marit i el fill gran — *«dos hombres como dos geranios»* — foren assassinats per rivalitats rurals. Llur record l'acompanya en la seva solitud i manté despert en el seu cor l'odi a les armes que poden segar en flor la vida d'un home — *«todo lo que puede cortar el cuerpo de un hombre. Un hombre hermoso con su flor en la boca»* —. No li queda altre consol que el fill petit, el Nuvi, que treballa la terra com tots els seus familiars. La Núvia viu amb el seu pare en una cova en deshabitada, apartada del tracte de la gent. Adolescent encara, va tenir relacions amoroses amb Leonardo, fill i germà dels homes que privaren la Mare dels seus éssers estimats. Rebutjat per la Núvia a causa de la seva pobresa, es casa amb una noia pobre com ell, que li ha donat un fill i està a prop de tenir-ne un altre. El dia de les noces, Leonardo arriba a casa de la Núvia abans que els altres convidats. Contra totes les aparençes, no ha oblidat la seva antiga estimada i, d'amagat de tothom, fa cada nit llargues cavalcades per esguardar en silenci la finestra de la Núvia. La passió que sent per ella recrema les seves entranyes, desfà la seva vida. La seva muller se n'ha ado-

nat abans que ell mateix encertés a definir l'angoixa que l'amarga i el tortura. Però de res no serveixen els seus precés i els seus plors. Leonardo saltarà per damunt de tot. Tan prompte han retornat els nuvis de l'església, rapta la Núvia. Un vent encès de passió llança l'un als braços de l'altre. Fugen, a cavall, serra amunt. La noça s'esvalota. La Mare clama venjança i, a la seva veu, convidats i parents es divideixen en

García Lorca a Cadaqués

dos bàndols contraris. El Nuvi és atiat per la seva mare a l'encalc dels fugitius. En llur camí apareixen en forma corpòria la Lluna i la Mort, que acceleren el tràgic desenllaç. Rendit el cavall, sense fugida possible, la Núvia demana al raptor que la mati i es salvi, deixant la morta i donzella a la vora de l'aigua. Però el Nuvi i Leonardo es troben front a front, navalla a la mà, i es donen mútuament la mort. La Mare i la Núvia queden amb vida, sola cada una amb la seva pròpia tragèdia, condemnades a vetllar dolorosament el record de llurs morts. I l'obra acaba amb una insistència obsessiva sobre el tema de l'odi a la navalla

que apenas cabe en la mano,
pez sin escamas ni río,
para que un día señalado, entre las dos y
con este cuchillo [las tres,
se queden dos hombres duros
con los labios amarillos.

En *Bodas de Sangre*, veritable tragèdia popular i no tan solament per l'ambient i pels personatges, es troben les imatges eternes de l'odi, de la joia i del dolor. Fons i figures es fonen en un sol acord de violència, damunt la terra llaurada amb paciència indefallent. El ritu de les prometes, de les noces i dels mortuoris es desplega vora els camps de blat i de les oliveres torturades. Els homes, secs i durs, es barallen a cops de navalla enmig dels blats, en uns crepuscles sagnants, o a la llum de la lluna que fa més negres i tràgiques llurs ombres damunt la terra roja. Cada personatge posa a nu, comandat per una fatalitat indefugible, la profunditat de la vida interior, les meravelles del somni atàvic i involuntari. El misteri i el ritme, esperonats per vents sobrenaturals, es troben difosos per tota l'obra. Lorca, amb una minuciositat invisible i meticulosa, amb un art segur d'ell mateix i d'una gran sagacitat, va reconstruint l'ambient i el marc del drama. Tots els motius, tots els gestos, totes les paraules responen a tradicions vivents dintre el folklore andalús, fins arribar, amb frases supersticioses de maledicció i de conjur, a la imatge trágica que batega en el dramatisme vital dels romances antics.

En aquesta tragèdia lorquiana, la inspiració poètica, la sobrietat i l'accent del diàleg rústic — que en la lectura cobra tot el seu valor — arriben en alguns moments a la sublimitat. Per aconseguir la composició, la profunditat atrevida i necessària a l'obra, García Lorca ha demanat ajuda a la música, la seva vella i fidel amiga, que és tan personatge i veu de la seva obra com la Mort i com la Lluna. *Bodas de Sangre* és un drama líric que porta conjuntament la lletra i la música. I això no solament en els passatges que podríem dir musicals, ni en els purament lírics (recordi's la cançó de bressol del segon quadro; la del cinquè, abans del retorn de la noça, o l'escena de les filadores) que es diria escoltem amb ànima i música real, sinó en tota la resta de l'obra que porta en ella mateixa la música dintre, transformada en substància poètica i teatral.

Hi ha en *Bodas de Sangre* estats generals de consciència humana els quals, com en les tragèdies gregues, són a la vegada cors, en què els éssers vivents alternen amb els morts i amb les alegories. Hi ha superfície i fons. Perquè hi ha homes; perquè hi ha cossos. I en els cossos ànima de poble primitiu. L'ànima del folklore andalús, en allò que té de popular i de culte a la vegada. Amb un ritme sideral. A la llum de la lluna. De la Lluna de Lorca, que baixa al bosc a dialogar amb la Mort, en un encert genial. I tot això animat amb el sentit plàstic innat en Lorca, que és la secreta raó d'ésser del seu teatre.

Amb aquesta tragèdia Lorca aconsegueix elevar-se al pla dramàtic d'Esquil, poètic i humà, amb la mateixa concepció de la tragèdia clàssica, però amb elements lírics extrems del seu autèntic temperament poètic. En ella l'alè popular es fixa i sublima com en les obres millors de la dramàtica espanyola i universal.

LUIS MONTANYA

AL TEATRE GREC DE MONTJUÏC

“Estampes Bíblicas”

Dilluns de la setmana passada, al Teatre Grec, de Montjuïc, i per la Residència Internacional de Senyorettes Estudiants, ens fou oferta una «Festa d'Art», en la qual sota el títol d'*Estampes Bíblicas*, hom ens donà a conèixer *Esther*, de Racine, traduïda en prosa per Francesca Prat i una sèrie de danses sobre motius del Vell Testament. L'execució de l'una i de les altres anà a càrrec d'elements de la mateixa Residència, la qual encarregà els papers masculins als joves amateurs del Teatre Universitari de Catalunya.

Agosarada i respectuosa ensem s'ns mostra la traductora en posar les seves mans damunt l'admirable creació raciniana. Del compromís entre l'atrement i el respecte n'ha sortit aquesta adaptació on el magnífic alexandrin del poeta és transformat en una prosa correcta on no ha perdut de la seva majestat, de la seva pompa, de la seva harmonia més que allò que era inevitable que perdés i on la noblesa del llenguatge, l'altesa de l'expressió i l'empenta lírica de l'original era prou conservada perquè l'espectador se n'adonés i sentís la seva intensitat. Obviament les enormes dificultats que una traducció en vers representava, Francesca Prat ha servit, però, amb més devoció l'esperit de l'obra, proposant-se no tant de fer-ne una traducció modelica com posar-nos-hi en contacte de la millor manera que li ha semblat que li era possible, bo i respectant més el vers de Racine en donar-nos en prosa la seva tragèdia que no hauria fet si s'hagués proposat de traduir-la en la mateixa forma en què fou escrita.

Endemés, hem de pensar, també, que aquesta traducció ha estat feta com a exercici i que no aspira a tenir cap més transcendència; si no fos així, caldria revisar-la detingudament, puix hi sentíem, per exemple, un abraçar on l'original diu *embrasser*.

Dels intèrprets, hem d'assenyalar en primer lloc la senyoreta Laura Massip, que és una excel·lent amateur, vibrant i emotiva, de càlida veu i d'una gran expressió en el gest i el modulad; els seus companys, Pilar Bonmatí, Antònia Salellas, Josep Bernabé, Josep Pujol, Antoni Anglas, Robert Antonell i Josep M.ª Gibernau, realitzaren perfectament llur comesa.

L'obra fou representada amb la música que Joan Baptista Moreau escriví per a la representació original, per bé que amb algunes omissions que no la van pas perjudicar gens. La presentació fou acurada i, dintre la forçosa inexactitud a què s'ha de sotmetre quant a vestuari, decorats i accessoris una escenificació d'aquest gènere i en les circumstàncies en què ha estat duta a terme, bonica i ben realitzada. La direcció, portada admirablement.

Ens permetríem recomanar, tot amb tot, que hom procurés una mica d'atenció per a la recta pronúncia de les paraules en el nostre idioma. Ningú no hi perdria res i potser tots hi guanyaríem. *Eixornar per eixornar* — entre altres coses que vàrem sentir — no fa gens de bonic ni diu gaire en favor de res que sigui, com tampoc aquesta flaca inexplicable cap a la pronúncia dels noms propis o una mica cultes en fonètica castellana que està tan estesa en medis que haurien d'ésser els més exemplars.

Quant a les danses, creiem que estarem encertats no volent-hi veure altra cosa que uns exercicis rítmico-coreogràfics feta abstracció de tot simbolisme, concepte folklòric, litúrgic o històric. En aquest sentit hem de dir que foren d'una gran vistositat, plasticitat i elegància.

J. C. i V.

—No, no t'he hagut d'esperar gens.
(Everybody's, Londres)

RECOMANACIO

—I sobretot recorda't d'anar a cal dentista.

(Everybody's, Londres)

Escudero a Barcelona

Feia dos anys que no l'havíem vist. Dos anys que s'ha passat recorrent Nordamèrica de Nova York a Califòrnia i de Minnesota a Alabama. Es el de sempre. Viu com la pólvora i maneres cenyides de toreret. Però més prim. Més fi i estilitzat. Es veu que aquest *footing* inlassable a través d'un bosc inextricable de gratacels i el posar tota l'ànima en cada concert que un dona són la millor fàbrica d'esveltesa.

L'hem acompanyat a fer l'habitual visita als flamencs. Però com que actualment no

estrenar balls cantats del *Camino del Monte*: la *Mosca*, la *Cachucha*, la *Tana*; la *Boda*... Després va presentar *El amor brujo* a Nova York, Xicagó i San Francisco, amb la col·laboració de les noies del cos de ball de les Operes d'aquestes ciutats.

—Tenen una gran disciplina aquestes noies — ens diu —. S'adapten. Tenen el sentit de les coses. I saben el que és una estilització. No són com una ballarina espanyola que un dia em va dir que ella també esterilitzava els balls.

Més tard, ell i Carmita donaren concerts a Hollywood, a Los Angeles, a l'Exposició de San Diego. Per tot Califòrnia.

A Hollywood, Escudero prengué part en una pel·lícula, *Brindem per l'amor*, amb el gran tenor Nino Martini, Anita Louise i Genevieve Tobin. El film es basa en una cançó que es fa molt popular, que corre de boca en boca. I que fins i tot va a parar als peus d'un ballari espanyol. El ballari espanyol és ell.

—Els balls californians — explica Escudero — tenen l'empremta de les danses espanyoles que portaren allà els primers pobladors. A Mèxic, on vaig passejar diverses setmanes, ballen moltes coses espanyoles també. I deu fer tants anys que les ballen, que s'han arribat a creure, i no s'estan de dir-ho, que aquestes coses són mexicanes.

De tornada a Nova York, Escudero va impressionar uns quants discos. Sol i amb Carmita. *Bulerias*, *Zapateado*, *Alegrías a compás* i *Sevillanas* amb guitarra. *Córdoba* i *Sevilla* d'Albéniz, i alguns altres, amb piano.

—Tots els discos que he fet amb Carmita són de ritme molt trencat. Molt geomètrics. — Cubisme?

—Sí. Ja saps que un dels homes que admiro més és Picasso.

Li diem que és una veritable llàstima que no hagi impressionat els seus *Ritmes* sense música, tan rics de possibilitats fonològiques. En aquest ball, Escudero no reproduïx ritmes. Els produeix. Els crea amb els seus peus convertits en un instrument de percussió. «Quin ha pogut ésser el primer instrument de música?», es preguntava el crític André Cœuroy. «El cos humà!», contestava ell mateix en veure ballar la dansa dels talons per uns pàgesos del Tirol.

Fa poc, a l'Òpera de París, Escudero ha ballat en *El Amor brujo*, posat en escena per Argentina.

—Ens han dit — li hem preguntat — que aquest *Amor brujo* d'Antònia és molt diferent del que mantes tu.

—Antònia és una gran artista. El seu *Amor brujo* és una meravella. Un prodigi de justesa. El trobo molt bo, encara que jo el vegi d'una altra manera, potser equivocada. Jo dono més importància al ball que a la mimica, sense sortir-me, és clar, del guió i de les indicacions de Falla.

—I, parlant d'una altra cosa, del flamenquisme que ha inundat tota la Península, què me'n dius?

—Pura degeneració. La marxa accelerada cap a la ruïna. Tot això és posar el flamenc a l'abast dels celoberts i de les portes. Al meu hotel, el noi de l'ascensor i les dones que netegen les cambres canten *Ya no te quiero* i *Ay, Maricris!* Com que són tan fàcils, aquestes coses agraden a tothom. Les pot cantar tothom i es fan de moda.

—I de la teva *partenaire* Carmita, què?

—Cada dia més completa. Domina tots els gèneres. Ha tingut èxits enormes amb *El Amor brujo*. Fent de Lucia a París i de Candelas a Amèrica. Ballant *por alegrías a compás* és inimitable.

Vicente Escudero se'n va ara a Madrid. Després a Granada. A veure Manuel de Falla. I finalment a la seva finca de Valladolid. A descansar una temporada. És molt probable que, a la tardor, actuï en els ballets d'Argentina. *El Amor brujo*, un *Cuadro flamenco* i unes *Varietats espanyoles*... Barcelona, Madrid, París, Londres, Brussel·les, Amsterdam, Copenhagen, Estocolm... I a Amèrica una altra vegada.

Bona sort, Escudero! I a reveure!

SEBASTIÀ GASCH

VITEFOSFOR (GOTES)

Per a curar ràpidament la Neurastènia, Debilitat cerebral, Esgotament físic i intel·lectual, Vertigens, Melancolia i la Debilitat sexual, preneu el VITEFOSFOR (Gotes), producte científic i garantit. No perjudica.

PREU. Ptes. 9'30 (tímbrs inclosos)

Venda BARCELONA: Segalà, Andreu, Específics Pelayo, Martín, V. Ferrer, Específics Universitat, La Creu, Genové, Germans, Folguera, Coma, Específics La Creu (Santa) i Centres d'Específics i Farmàcies.

MADRID: Juan Martín. — PALMA: Cooperativa Farmacèutica Balear.

VALENCIA: A. Gamir. — SARAGOSSA: S/A. Farmacèutica Aragonesa.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa □ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions PROJECTOR L'afer del Premi Nonell

La pintura al Saló de Montjuïc

La vaga de les arts gràfiques, que obliga MIRADOR a perdre una setmana, ens obliga ara a nosaltres a concentrar en un els dos articles que volíem dedicar a la pintura del Saló de Montjuïc per tal que no succeïxi que ens trobem parlant d'una manifestació ja clausurada.

El Saló de Montjuïc és una obra de moltes

de l'altra pintura. La gràcia proverbial i l'increment formal pres darrerament per l'artista produeix el fet que passi a ésser una de les mostres més interessants.

Gussinyé i Humbert, amb una única tela cada un, aconsegueixen, des del seu punt de partida, dues obres perfectes.

Albert Junyent amb *El Sena i Vilanova* ha realitzat dues teles que hem d'assenyalar com de les més importants que ha creat.

Joan Serra — Paisatge

personalitats adherides circumstancialment i allunyades decisivament de la unitat estilística. En ell sobresurt l'esperit individual i com a tal el Saló es fa remarcar pel sorollosament bo o pel sorollosament dolent. No hi ha gaires virtuts intermèdies.

Enguany, el Montjuïc, gran cenacle de les inquietuds artístiques, ha vist crear entorn seu un afer, pretesament escandalós, que el

Junyent hi prodiga aquella especial qualitat sedosa que troba ací un considerable recés per a manifestar la seva bellesa.

Ramon López, damunt del qual tanta esperança es diposita, ha tornat amb una gran fúria a mostrar-se amb les mateixes disposicions d'antany. López forma la cara d'una moneda la creu de la qual l'ocupa en aquesta ocasió el jove pintor García, que ens ha decebut en el moment més insospitat.

Un altre pintor al qual cal referir-se novament amb els millors elogis, és Rafael Llimona, que amb els seus dos *Nus* ratifica completament els seus altíssims mèrits.

Mercadé i Mombrú tenen cura de mantenir posicions i d'il·lustrar el Saló amb insuperables mostres de la seva vàlua. *El gerro de Talavera* i *Poblet* del primer i un *Paisatge* marcat amb el núm. 123 del segon formen un gran conjunt de pintura que ha estat adquirida amb tots els honors i amb un gran bon sentit.

Les dues nenes pintades per Josep Obiols són també dues magnífiques obres amb les quals el pintor sembla haver fet prosperar notablement l'esperit de pintor damunt del d'il·lustrador amb el qual havia portat a cap notabilíssimes pintures.

Amb l'*Interior* de Josep M. Prim n'hi ha prou per advertir la fase intensa que està travessant el jove pintor. És una tela intel·ligent, de la millor classe de l'autor.

De la participació d'Olga Sacharoff remarquem el *Retrat de la Senyora T* per sobre obres de la mateixa pintura.

Ací deixa la seva fórmula exquisida de fer bonic per a endinsar-se en el retrat complet, del qual es surt meravellosament bé.

Joan Serra ha exposat al Saló dos dels seus paisatges formidables. El lector ja es farà càrrec que no podem entrar en detall i sabrà apreciar el qualificatiu que usem com a primer mot de la taula de valors de què l'espai ens fa valer.

Tot el que en aquesta temporada finida s'ha vingut dient sobre el mèrit de Josep Ventosa, pot repetir-se novament davant els dos paisatges que ha deixat al Saló, que no desdiiuen en res dels magnífics fruits recollits en la seva trajectòria.

Vidal Gomà ens arriba plenament recuperat. Els laments que havíem proferit respecte a la seva pintura en Salons precedents, deuen considerar-se caducats després d'haver contemplat les dues mostres de pintura que ha exposat. Particularment la composició de flors recorda aquells moments en què el nom d'aquest pintor equivalia a una seguretat artística afermada i que des d'ara hem de considerar novament en peu.

Sense que vulgui dir que els considerem en segona posició, sinó simplement que el que han realitzat no correspon ni a l'alcària que pertoca a molts d'ells ni al valor del que hem deixat redactat fins ara, hem de remarcar en conjunt alguns artistes del Saló de Montjuïc, entre ells F. Arasa, Emili Armengol, Bassa Ribera, Sixte Blasco, J. Busquets, Camps Ribera, Canyelles, Castejo, Commeleran, Carme Cortés, Creixams, Gastó, Gausachs, J. Juan, Labarta, Morató, M. Oller, A. Pascual, Planas, Ripoll, una tela de M. Ruiz, Serrano, les figures de Solà-Andreu, Solé Jorba, Juli Soler, Valls Quer, els gravats de Gustau Cochet, els monotips d'Iu Pascual, la *Composició* de Jaume Pla, els dibuixos de Pere Prat i les notes colorides de Ramon Soler.

Ara podria parlar-se del cantó insulsi, fracassat, del Saló. En primer lloc el poc paper que queda i en segon l'estat de salut del Saló després de l'afer Pruna, ens fan creure que no val la pena d'insistir més en aquest article.

ENRIC F. GUAL

La venda Boldini

La setmana passada foren dispersats en subhasta, a la Galeria Charpentier de París, els dibuixos, aquarelles, pastells i pintures procedents del taller Boldini.

Per bé que nascut a Itàlia, Boldini, després de córrer diversos països, vivia a París i era considerat gairebé com un pintor francès. Habíllissim, amancerat, elegant, no sense superficials influències fortunyanes i whistlerianes, amb ell, en morir fa uns quants mesos, desapareixia una època, aquella a la qual es poden reaplicar les paraules del príncep de Ligne sobre *la douceur de vivre*.

Pictòricament, però, aquest home que conegué tants èxits mundans de la seva obra quantiosa, cada dia era menys apreciat. La seva mort va revifar el seu nom, quasi oblidat, i vegeu com ha anat la subhasta:

La pintura més ben pagada fou *La promenade au bois* (80,000 francs); el pastell més ben pagat, *Portrait de femme en robe de soirée* (43,000 francs); l'aquarella *Les enfants de chœur* (20,500 francs).

El sobrealisme a l'abast de tothom

Al Burlington de Londres s'ha obert una exposició sobrealista, que ha tingut la virtut de divertir els londinencs.

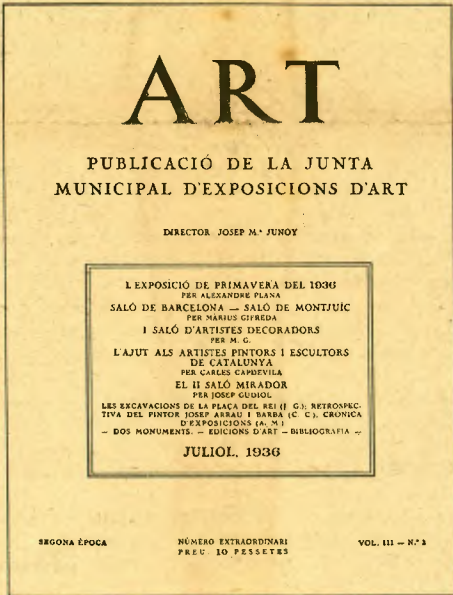
Un bon dia, un dels organitzadors es va adonar que hi havia un quadre penjat que no figurava al catàleg. Era, segons un retolet, el *Retrat abstracte d'una dona*, firmat per D. S. Windle i confeccionat amb tres perles falses, una esponja, un cigarret i algunes taques de pintura.

Resulta que l'havien penjat uns bromistes. Però abans de descobrir-se la facècia, el tal organitzador, que deu ésser una mena de Cassanyes de Londres, havia armat un gran enrenou per l'omissió de l'obra en el catàleg.

Reaparició de la revista «Art»

Amb el present número extraordinari, que porta data del mes de juliol, dedicat especialment a l'Exposició de Primavera d'enguany, inicia la revista *Art*, la seva segona època.

Editada per la Junta Municipal d'Exposicions d'Art i dirigida per Josep M.ª Junoy, la nova etapa d'aquesta interessantíssima publicació (el magnífic número extraordinari

que ara acaba de publicar-se ve a confirmar-ho plenament), tindrà, sens dubte, un gran relleu i respondrà a la varietat i a la vitalitat creixents del nostre moviment artístic.

En el sumari d'aquest número figuren un article d'orientació general d'Alexandre Plana sobre el que és i el que hauria d'ésser el Saló de Primavera; una detallada ressenya de Marius Gifreda, sobre els dos Salons de Barcelona i Montjuïc; una altra ressenya sobre el Primer Saló d'Artistes Decoradors; una informació de Carles Capdevila, sobre l'obra de l'Ajut als Artistes Pintors i Escultors de Catalunya; una recensió de Josep Gudiol sobre el II Saló MIRADOR; una nota sobre les excavacions de la Plaça del Rei; una notícia de la retrospectiva del pintor Josep Barrau; una Crònica d'Exposicions; una Secció de Bibliografia i d'Edicions d'Art...

En els números successius de la revista col·laboraran, a part del seu grup habitual de redactors, convenientment ampliats, els noms i les firmes més prestigioses de la nostra crítica i de la nostra literatura.

L'administració de la revista *Art*, va a càrrec de la Llibreria Catalònia (Ronda de Sant Pere, núm. 3, telèfon 24647) on des d'ara poden adreçar-se totes les sol·licitacions de subscripció i totes les consultes informatives que tinguin relació amb la revista.

Una votació

La Lliga francesa d'Acció d'art, entitat de recent creació, organitzà un concurs per a saber quines eren les cinc estàtues més lletges de París.

Els resultats han estat els següents: el Gambettà de les Tulleries, 1,060 punts; la Santa Genoveva del pont de la Tourelle, 326; les *Nuits* de Musset del Cours-la-Reine, 299; el Waldeck-Rousseau de les Tulleries, 292; segueixen les Caterinetes del square Monthonlon, el general Mangin, Serpollet, etcètera.

I a Barcelona...?

Ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana?

Rarament un afer artístic ha suscitat tanta passió i desvetllat tants comentaris, fins entre gent que no s'interessen gens per la pintura, Però és que no es tracta pas d'un afer artístic, car ni un sol moment no s'ha plantejat des d'aquest punt de vista. Si així hagués estat s'hauria dit que entre els quadros d'aquesta Exposició de Primavera n'hi ha d'altres que mereixen més el Premi Nonell que no pas el de Pere Pruna. Almenys

fet vessar rius de tinta i sobre la qual en aquestes mateixes pàgines es reproduí fa temps una frase prou exacta de La Mothe le Vayer sobre la conducta de les belles que transformen en mel el botí i les formigues que prenen el gra tot fet.

I, el que és pitjor, una taifa de personatges de mala bava, que no n'hi ha hagut cap d'ells que gosés donar la cara, s'ha entretingut amb l'esport de les fulles clandestines,

El cèlebre «Vi de Kios», de Pere Pruna

aquesta és la meua opinió, la qual, d'altra banda, estic segur — com ha d'ésser entre persones civilitzades — que no em farà perdre l'amistat amb l'autor i que seguirem bevent i sopant a la mateixa taula (1). Però això és qüestió de religió — o de secta — pictòrica, i sobre aquest punt tota discussió és inútil. Ja atorgat el Premi i abans d'escalar l'escàndol, En Sisquella em deia: «Jo no he concorregut al Premi, ha estat el meu marxant, prèvia consulta a mi i al propietari de l'obra. Perquè jo concorreré a una cursa de bicicletes, i arribaré últim; però això ho veurà tothom clarament. En canvi, no sotmetré a judici res de pintura, en la qual entren tants elements d'apreciació.»

Ningú no ha plantejat la qüestió en el terreny pictòric, l'únic en el qual fóra acceptable, per bé que hagués motivat una discussió en la qual cap de les parts no hauria convençut l'altra.

Però no s'hauria donat l'espectacle, entre caníbals i irresponsable, en el qual han pres part gent de mala fe, inconscients, badoocs que no es creien tenir un entreteniment millor a què dedicar-se, i fins un diari que surt en castellà a Barcelona i del qual ningú no hauria sospitat mai tant d'interès per l'art.

Es clar que ja hem dit que l'afer no era artístic, car no s'havia plantejat sota aquest aspecte.

En comptes d'això s'ha remenat la qüestió del plagiat, tan vella com el món, que ha

en el qual alguns ja tenen antecedents. En els medis artístics s'assenyalen els inspiradors d'aquesta campanya, que no són pas uns pobres pertorbatos afectes de mania persecutòria, sinó uns quants fracassats, ressentits i rancuniosos que — tota consideració moral de banda — no tenen ni talent que compensi llur baixesa moral.

Les circumstàncies els han afavorit donant-los una pastura que han cuitat a aprofitar. Però és segur que, hagués estat qui hagués estat el guanyador del Premi, sigui qui sigui el guanyador en anys futurs, aquesta mateixa gent reaccionaran de la mateixa manera, perquè els és congènita. No veuen, curts de gambals com són, que no enderrocaran cap prestigi ni se'n faran cap ells, no sols perquè moren en l'anonimat, sinó perquè quan aquest es revela i es pensa en llurs obres, s'arriba a la conclusió que més valdria que pintessin bé... si poden.

Sembla que l'afer ha quedat liquidat. Ara, fins que els aficionats a les fulles clandestines se n'empesquin un altre i els permeti espeternegar tot contribuint a fer cada dia més incivill l'atmosfera.

JUST CABOT

(1) I tampoc em farà perdre l'amistat de Pruna dir-li que la seva renúncia al Premi i la carta en què l'anunciava foren un mal pas, i no solament per raons tàctiques i diplomàtiques.

Els Museus de Sitges

En escaure's el cinquè aniversari de la mort de Santiago Rossinyol, el Patronat del Cau Ferrat inaugura l'ampliació del museu amb què compta Sitges per llegat del qui fou, amb Miquel Utrillo, l'animador artístic

«L'Anunciación del Greco (Museu de Vilanova)

de la vila el nom de la qual és inseparable de la història dels moviments artístics a Catalunya durant els darrers anys del segle passat i els primers de l'actual. El moviment modernista tingué la seva veu a Sitges, i des d'allí — per bé que descobert a París — Rossinyol llançà el Greco i — fet

que més sorprèn com més s'hi pensa — li erigí un monument.

Exhaurida la capacitat material del Cau Ferrat, el Patronat d'aquest museu arrendà, amb opció de compra, Maricel, la que havia estat residència de Deering, on han estat instal·lades diverses col·leccions més llegendes o deixades a la vila de Sitges. Així, la Junta de Museus hi ha dut els ferros artístics, afegint-los a la col·lecció, molt més nombrosa, formada per Rossinyol; s'hi han instal·lat les obres d'artistes de Sitges o que han pintat a Sitges, les quals són de l'Ajuntament, i la Junta de Museus hi ha portat obres que s'adiguessin a aquest caràcter de la col·lecció; i, finalment, hi ha trobat una adequada instal·lació la col·lecció de marineria formada per Emerènci Roig i Raventós, donada a Sitges pel seu germà, el conegut metge i novellista.

L'accondicionament per a museu de Maricel ha permès, ultra una instal·lació que per raons de local era impossible al Cau Ferrat, que aquest no perdés el caràcter que Rossinyol li havia imprès en vida seva.

A més de les instal·lacions referides — d'entre elles, aviat parlarem amb més extensió de la col·lecció Roig i Raventós —, i de la Biblioteca popular batejada amb el nom de Santiago Rossinyol, que forma part de la xarxa de Biblioteques populars de la Generalitat, i inaugurada ahora que les esmentades ampliacions del Cau Ferrat, cal esmentar una manifestació temporal de la més alta importància i que, finint dintre pocs dies, val la pena d'avisar-la als qui encara no se n'hagin assabentat o no l'hagin fruita.

Es tracta de l'exposició temporal d'obres del Greco que podríem dir-ne públiques, car no s'ha acudit a cap col·leccionista particular.

Les obres del Greco exposades, doncs, són: les dues del Museu d'Art de Catalunya, les dues del Cau Ferrat, la del Museu-Biblioteca Balaguer de Vilanova i La Geltrú i la de la parròquia de Sant Esteve d'Olot.

Res més indicat per a inaugurar amb tota solennitat les diverses instal·lacions que fan d'un nucli urbà de Sitges un recó espiritual, que aquest homenatge al pintor a la fama moderna del qual tant es contribuï des de Sitges, quan era encara, si no oblidat del tot, menysvalorat i gairebé desconegut.

CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655

